

Ο κάμπος της Θεσσαλίας, το δέος της πεδιάδας **Το τοπίο στη λογοτεχνία**

Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, *Ελληνικοί Ορίζοντες*, Εκδόσεις Πυρσός, Αθήνα 1940.

«...Τέτοιος τόπος είναι αυτός ο ξανθοπράσινος κάτω από τον ήλιο του καλοκαιριού κάμπος της Θεσσαλίας. Ο ταξιδιώτης, που έρχεται από την ελληνική μεσημβρία, από τ' αδιάκοπα βουνά, τα στενά περάσματα, τα στεγνά ποτάμια και τις κομψές κοιλάδες της ελληνικής γεωγραφικής μικρογραφίας, αισθάνεται ξαφνικά, καθώς περνά από τη Φθιώτιδα στην ολοφώτεινη πλατωσιά με τους μαλακούς λόφους, που όλο λιγοστεύουν και τραβιούνται πίσω, λες για να μην ξαναγυρίσουν ποτέ, πως γεμίζει το στήθος του αέρα και πως λυτρώνεται σ' ένα κόσμο καλύτερο.

Υπάρχουν τόποι, που ίσια ίσια με την επίπεδη γεωμετρική τους κατασκευή κάνουν τον ταξιδιώτη να νοσταλγήσει το περίγραμμα ενός βουνού στο βάθος των οριζόντων, ένα οποιοδήποτε ανασήκωμα του εδάφους, ικανό ν' αναπαύσει κάπου το βλέμμα του. Ο κάμπος της Θεσσαλίας προσφέρει την αντίθετη εντύπωση: οι χαμηλές οροστοιχίες της ελληνικής γης είναι σα ν' ανοίγουν μια απέραντη ανακουφιστική αγκαλιά – μια λυσίπονη παύλα σ' ένα κείμενο που το βασανίζουν τα φραστικά κατορθώματα. Ύστερα, τα βουνά, όπου κι αν στραφείς, ενεδρεύουν στο βάθος. Είναι μια βεβαιότητα, που σου επιτρέπει να χαρείς ανεμπόδιστα τη μεγάλη χαρά του ανοιχτού διαστήματος, αυτού του διαστήματος που δεν το ταραξεί ούτε ένα δέντρο, ούτε ένα φύλλο, που του λείπουν ακόμη κι αυτά τα σημάδια της ανθρώπινης ζωής: είναι τόσο αραιές οι καλύβες, τόσο ξεμοναχιασμένα τα χωριά στο πέρασμά σου, που πολύ εύκολα τα σβήνεις από τα μάτια σου και τ' αγνοείς.»

Ζαχαρίας Παπαντωνίου, «Θεσσαλικά σχεδιάσματα, Ο κάμπος και οι πεδινόι», από το Θωμάς Ψύρρας (επιμ.) *Θεσσαλία: Ο τόπος και οι άνθρωποι - Από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι τις μέρες μας*, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα 2008.

«...Είδα τον κάμπο θερισμένο. Δεν είχε σχεδόν τίποτα. Τα πράσινα έφυγαν, τα κίτρινα είχαν χλωμιάσει. Τα κειλήμια του τα είχαν ξεστρώσει. Ήταν γδυτός. Λένε πως πρέπει να τον βλέπουμε μόνο την άνοιξη με τα λαμπρά του χρώματα. Μα η ομορφιά του δεν

είνε τα χρώματα, είναι το επίπεδο. Είδα το επίπεδο μετά το θερισμό. Εξαίσιο θέαμα. Ήταν η διάρκεια, η μορφή. Στη θερισμένη επιφάνεια, στην αχρωμία του είχαν μείνει οι αόριστες αποχρώσεις, φαίνονταν οι ελαφρές διαφορές των χωραφιών, αρκετές για να δείχνουν όρια, ίχνη, ιστορίες και για να διαβάζωμε στην ατάραχη ομαλότητα του επιπέδου το τεράστιο και προαιώνιο έπος της παραγωγής.

Ο κάμπος! Ποια οριζόντια, ποια ευθεία! Ποιος κύκλος! “Αεί Θεός γεωμετρει”. Λοιπόν το πνεύμα που έπλασε την Ελλάδα αποφάσισε μια φορά να φύγει απ’ την πέτρα. Παράτησε την τρικυμιώδη αρμονία της ανωμαλίας, την ασκητική της ξεραίλας, την ασκοπότητα της καθαρής μορφής. Αποφάσισε να δημιουργήσει το ωφέλιμο. Άρχισε πρώτα με μια δοκιμή στην Πελοπόννησο. Εκεί έκαμε το πρόπλασμα: τον αργολικό κάμπο. Ήταν το κομψοτέχνημα του, το μικρό του αριστούργημα. Έπειτα πήγε στη Θεσσαλία κι’ έπλασε το ίδιο έργο εις μέγα. Εδώ έρριξε μαζί και τις δύο ιδέες: Το αγαθό και το ωραίο. Ποτέ αυτά τα δύο δεν έχουν συναντηθή όσο μπροστά στον άνθρωπο που βρίσκεται στον Δομοκό και στέλνει τη ματιά του και το πνεύμα του να χαθούν σαν ταξειδιάρικα πουλιά στο άπειρο του πόντου των δημητριακών.»